

Popis izloženih radova

1. **PERUNIKE**, 1937., ulje, papir/karton, 40x51 cm, sign.d.d.: 37. A. Kaštelančić
2. **KOPAČI**, 1937., ulje/papir, 23x31 cm, sign. nema
3. **MOJ OTAC LUKA**, 1939., ulje/karton, 29x19 cm sign. nema
4. **U LUCI KRILO-JESENICE**, 1939., ulje/karton, 22x31 cm, sign. nema
5. **PROCESIJA**, oko 1940., lavirani tuš/papir, 29 x 21,2 cm sign. nema
6. **MRTVA PRIRODA - DINJA**, 1942., ulje/karton, 19x14,5 cm sign. d.l.: Kaštelančić
7. **NA NERETVI**, 1952., ulje/šperploča, 62x78,5 cm sign. d.d.: A. Kaštelančić
8. **MATERINSTVO**, 1954., ulje/lesonit, 100x68 cm sign.g.L: A. Kaštel.
9. **SEOSKA ULICA**, 1955., ulje/lesonit, 78x57 cm sign. d.d.: A. Kaštelančić
10. **CRVENA KUĆA**, 1955., ulje/lesonit, 83x57,5 cm sign. d.d.: A. Kaštelančić
11. **MOJ PROZOR**, 1956., ulje/platno, 71,8x59,8 cm sign. d.l.: A. Kaštelančić
12. **AKT**, 1957., lavirani tuš/papir, 28x39 cm sign. nema
13. **ŠKOLJKE**, 1958., ulje/lesonit, 72x102,5 cm, sign. d.d.: A. Kaštelančić
14. **ČOBANICE**, 1976. ulje/lesonit, 90x119 cm sign. d.d.: A. Kaštelančić
15. **POSILIJE KIŠE**, 1960. ulje/papir/karton, 13x20 cm sign. nema
16. **ŽENE BRODARA**, 1968. ulje/lesonit, 119x76 cm sign. d.d.: A. Kaštelančić
17. **SLIKAR I MODEL**, 1970. ulje/lesonit, 108x66 cm sign. d.l.: A. Kaštelančić
18. **MREŽE NA SUŠILU - NAKON ULOVA**, 1970. ulje/lesonit, 123x64 cm sign. d.l.: A. Kaštelančić
19. **SLIKAR**, 1974. ulje/lesonit, 130x82 cm sign. d.d.: A. Kaštelančić
20. **U ATELJEU**, 1975. ulje/lesonit, 91x126 cm sign. d.d.: A. Kaštelančić
21. **SILUETE JEDARA**, 1976. ulje/lesonit, 93x60 cm sign. d.l.: A. Kaštelančić
22. **TRABAKULI U SUTONU**, 1980. akril,kromoluks/karton, 50x70 cm sign. d.d.: A. Kaštelančić
23. **DIPTIH**, 1972., ulje/karton, 31,5x20 + 31,5x20 cm, sign. nema
24. **NA IZLOŽBI**, 1986., akril, kromoluks/lesonit, 94x68 cm. sign. d.d.: A. Kaštelančić
25. **AUTOPORTRET**, 1981 - 1989., ulje/karton, 57 x 82 cm, sign. nema

Akt (1939.)

Akt (1957.)

Izložba, organizirana u povodu dvadesete obljetnice smrti Ante Kaštelančića, predstavlja ne samo podsjećanje na slikarski opus autora, već i javni apel kulturnoj javnosti za osnivanje Galerije Kaštelančić. To je obveza ne samo rodne mu Podstrane nego i Splita, pa i cijele Hrvatske, jer se radi o autoru od izuzetnog značaja za hrvatski kulturni milje.

Valorizacija umjetničkoga opusa Ante Kaštelančića od strane vrsnih povjesničara umjetnosti i likovnih kritičara smjestila je ovoga autora u sam vrh hrvatskog slikarstva. I pored toga što se svjesno udaljio od europskih slikarskih centara u kojima se školovao, te poslije završene Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu 1936. godine i godine usavršavanja u Parizu povukao u Split, ocjena likovne kritike jest da njegovo slikarstvo nije ograničeno regionalnošću zavičajnoga krajolika i sredozemnog podneblja, već je to opus univerzalnoga značaja i izvrsnosti slikareve osobnosti.

Izvrsnost razvojnog stilskog puta ovoga slikara temeljito je obradio u monografskoj publikaciji, tiskanoj 2000. godine, dr. Tonko Maroević (izdavači: Općinsko poglavarstvo Podstrana i Umjetnička akademija Split). Obrazlažući stilske preobrazbe u razvojnem putu konstatira autorovo poznavanje svih dominantnih tendencija europskog modernog slikarstva XX. stoljeća sve do spoznaje vlastite kreativnosti koja će ga dovesti do ruba apstrakcije. To se događa u trenutku kad sve varijacije na temu Jedara postaju opasnost radikalizma čiste forme, pretvarajući se u njegov amblem, znak. Svojim kritikama, Igor Zidić potiče ga na daljnji rad, oslobađajući ga straha od prelaska u puku dekorativnost, ili iskoraka u prazninu apstrakcije. To se pokazalo opravdanim. Uspoređujući njegovo slikarstvo s američkim i europskim 1968. godine, u povodu njegove izložbe u Splitu, Božidar Jelinić u Slobodnoj Dalmaciji piše da je "autor došao pred vrata situacije gdje su doživljaj konkretnog prostora, svjetla i kretanja poistovjeđeni s čistom slikarskom akcijom".

Prigodom velike izložbe u Galeriji umjetnina 1973. godine o slikaru pišu K. Prijatelj, D. Kečkemet, T. Lalin, C. Fisković i Ž. Jeličić. Andro Filipić ga smješta u nizu splitskih slikara na razdjelnicu Emanuela Vidovića i onih koji dolaze, u tekstu znakovitog naziva: "U euforiji boje". Posljednja izložba živućeg autora održana je 1986. godine u Splitu u Umjetničkom salonu, kada Tomislav Lalin konstatira da je Ante Kaštelančić internacionalizirao svoje slikarstvo. Možemo zaključiti, slažući se s mišljenjem Guida Quiena u predgovoru kataloga izložbe održane u palači Milesi 1996. godine, da se radi o umjetniku "koji je u mnogome nadgradio lokalne okvire. Premda motivski slikar, Kaštelančić je suvremeni problematičar forme. Upravo trajna i izvorna napetost, nemir i htijenje, osigurali su mu visoko mjesto u hrvatskoj umjetnosti".

I pored ovakve ocjene likovne kritike slikarstva Ante Kaštelančića, još nije utemeljena galerija u koju bi bili smješteni njegovi radovi koji su u vlasništvu obitelji Kaštelančić.

Zahvaljujući upravo njima, a posebice gospodinu Ivi Kaštelančiću, imamo priliku vidjeti ovaj slikarev opus, koji je u svibnju 2009. godine bio izložen i u Galeriji Kontura u Zagrebu. Nadamo se da će ovaj zajednički apel za osnivanjem

Galerije Kaštelančić imati odjeka u široj kulturnoj javnosti, koju 2011. godine očekuje i dostojno obilježavanje 100 obljetnice rođenja ovoga autora.

Sukus opusa - zov nezaborava

Dva desetljeća nakon autorove smrti slike Ante Kaštelančića nastavljaju živjeti nesmanjenim intenzitetom. Premda se one ne mogu često i sustavno vidjeti - jer još nije ispunjena ni želja obitelji ni namjera zavičajnog kraja da se uredi slikarova memorijalna zbirka u rodnoj Podstrani - svaki suret s njima vraća nas autentičnom doživljaju Sredozemlja i ostvarenoj ljepoti likovne materije i energično oblikovanih znakova. I zagrebačka publika uvijek je rado primala značajne umjetnikove izložbe, koje su od prve - od davne 1940.- dočekivane sa zanimanjem i kritički vrednovane kao kulturni događaj.

Ante Kaštelančić je i zagrebački dak, pripadajući skupini najdarovitijih Babićevih učenika na Akademiji likovnih umjetnosti. Ali on je umjetnik u čijem su se formiranju spojile i amalgamirale najrazličitije tekovine likovnog stvaralaštva prve polovine dvadesetoga stoljeća, te se odmjerio s gotovo svim najvažnijim tradicijama tada aktualnog likovnog izraza. Svoje školovanje započeo je u Splitu, primajući prve poduke od Emanuela Vidovića, kod kojega je mogao upoznati i baštinu talijanskog slikarstva. Nastavio je pak naukovanje u Munchenu, na Kunstgewerbeschule, gdje je znanja proširio primijenjenim aspektima djelovanja. Nakon diplomiranja i specijalke proveo je školsku godinu 1937-8. u Parizu kao stipendist na Academie des Beaux-Arts i kao pohađač privatne škole Andre Lhotea. Dakle, prava i gotovo potpuna kozmopolitska sprema, kojoj bismo mogli pridodati i činjenicu da je sklopio brak s Lizom Josephu iz ugledne bečke umjetničke obitelji. Sve smo ovo naveli samo da bismo pokazali kako je Kaštelančić mogao bez ikakva kompleksa pristupiti svijetu oko sebe, odabrati motive iz vlastitoga okružja, te živjeti izvan velikoga (nacionalnog) središta, a realizirati opus doista univerzalnih razmjera. Čak mu je i Babićevo upućivanje na primjer Van

Pogled na Sljeme (1941.)

Gogha dobro došlo da samom sebi dokaže sposobnost nadmašivanja učitelja u odabranoj morfologiji, jer je emotivna vezanost s krajolikom omogućavala veću slobodu i neposrednost pristupa. Doista, već od prvih koraka Kaštelančić je pokazao živ, empatijski odnos s motivom: slika ono što poznaje i voli, ono što je u stanju asimilirati i svojim rukopisom posvojiti. Uobičajilo se Kaštelančićev opus dijeliti na dva temeljna razdoblja. Od početka pa do konca pedesetih godina prevladava rad u pleneru i pred motivom, što rezultira dinamičnom gestualnošću, valovitom, kovrčavom lelujavom linijom obrisa te učestalim žarkim koloritom. Od 1958-9 nadalje znatno preteže rad u ateljeu i slikanje po sjećanju, a posljedica toga je i znatna redukcija viđenoga te uspostavljanje naglašenog sustava pločastih, vertikalnih ili dijagonalno položenih pačetvorina boje ili homogenih faseta. Ali jedno i drugo razdoblje odlikuje uglavnom intenzivna kromatika i snažan duktus, svjedočanstva afektivnog pristupa, nagonskog ovladavanja plohom, temperamentnog odnosa prema svijetu kojemu pripada. Kao malo koji umjetnik iz svoje epohe Kaštelančić se kreativno odužio užem i širem zavičaju, dao je lirsko i dramatično viđenje Dalmacije u kojoj je uglavnom djelovao, te stvorio moćnu poveznicu s europskim slikarstvom zrelog moderniteta. Urođena darovitost vrlo se brzo manifestirala i na konvencionalnim zadacima, primjerice na ranim mrtvim prirodama i portretima iz tridesetih godina, ali je još jače došla do izražaja na krajolicima i vedutama, čak kad je riječ o kontinentalnim povodima {Ksaver, Pogled na Sljeme, Motiv sa Save},

no pogotovo na dalmatinskim poticajnim kadrovima {Supetar, Žrnovica, U luci Krilo-Jesenke}. remek-djelo Mrtva priroda s dinjom, soutinovske transformacije i snage, obilježilo je dosegnutu samosvijest, koja je u poratnom razdoblju dala niz neusporedivih plodova. Nitko nakon Ignjata Joba nije tako uvjerljivo i opsesivno slijedio genius loci malih primorskih mjesta (Orebić, Podstrana, Motiv iz Trpnja, Lumbarda, Murve, Seoska ulica), s time da je Kaštelančić obogatio jobovsku paletu suptilnošću koja pak nije oduzimala ništa od energičnosti duktusa i energizma zračenja. Osim u motivici kuća i raslinja, u toj se fazi (40-ih i 50-ih godina) s jednakim uspjehom slikar okušao i u marinističkim prizorima (Ribari, Maestral, Gajeta), te u magistralnim figuralnim kompozicijama (Pletilja, Materinstvo, Buđenje, Sabina). Radovi kao što su Slikar i motiv u Orebićima i Moj prozor unose autoreferencijalnu i metamotivsku dimenziju u Kaštelančićevo slikarstvo te govore o dovršenosti izravnog, nereflektirajućeg pristupa likovnom činu. Uslijedit će stoga faza sažimanja i nalaženja vlastite stilizacije motiva, morfološkog zajedničkog nazivnika.

Kaštelančićev pomak prema naglašenoj plošnosti i geometrizaciji elemenata zbivat će se usporedno s prevladavanjem apstrakcije u domaćem ambijentu, ali on neće nikad prestopiti prag potpune amimetičnosti, doći do dokidanja svake veze s predloškom iz prirode. Jedino će sve više naglašavati autonomiju svoje geste i odlučiti se za dominaciju znaka u kadru. Amblematičnu ulogu pritom dobijaju silhuete brodova s jedrima, koje postaju njegov svojevrsni zaštitni znak. U slobodi kombiniranja zadanih sastojaka oslobodit će se nemala žestina nanošenja pigmenta, a kromatika će iskušati široke amplitude zvučnosti.

Serijom brecera i trabakula, visokih jarbola i raširenih jedara, Kaštelančić je stvorio najprepoznatljiviji korpus i najčvršću dionicu svojega sudjelovanja u likovnoj povijesti, jer je usko lokalno obilježje umio/usprio prebaciti na najuniverzalniju razinu. Po intenzitetima kromatskih kontrasta i odlučnosti poteza, njegova bi se definitivna oblikovna formulacija mogla uspoređivati s Murtićevom, premda Kaštelančićeva karakterizira naglašenije osjećanje klasičnog reda i stroža organizacija plošnih parcela. Ali kad je pronašao svoj motivski meritum naš slikar nije odustao od okušavanja na drugim tematskim područjima ili žanrovskim izazovima, pa je uvjerljivost svoje sinteze dokazao i na nizu aktova i grupnih scena, na varijacijama slike u slici i na sličnim ostvarenjima nataloženo-ga iskustva i sustavne meditacije o sudbini i primjeni znaka.

Cjelinom svojih specifičnosti i ostvarenih dometa Ante Kaštelančić zaslužuje istaknuto mjesto u modernom hrvatskom slikarstvu. Mogli bismo to okrstiti i protagonističkom ulogom u srednjoj Dalmaciji nakon Emanuela Vidovića i Ignjata Joba, no mimo bilo kakvih regionalnih klasifikacija neminovna je njegova pripadnost najužoj plejadi u nacionalnom likovnom Panteonu prethodnoga stoljeća. Svaki susret s njegovim slikama prava je svečanost za oko i duh, ali i podsjećanje na dug prema velikom opusu koji još nismo ispunili sve dok se njegova živa jezgra ne udomi u me-morijalnoj zbirci. S nadom i uvjerenjem u potrebu trajnog smještaja radova prezentiranih na ovoj izložbi odajemo počast zaslužnom autoru.

Tonko Maroević

U portu (1971.)

Kosa jedra (1970.)

Kosa jedra (1970.)

Kosa jedra u sutonu (1971.)

Kompozicija jedara (1958.)

Krajolik (1946.)

Masline (oko 1960.)

Supetarske kuće (1980.)

Podstrana (1950.)

Autoportret (1989.)

Ante Kaštelančić, slikar, grafičar i likovni pedagog, rođen je u Podstrani kraj Splita 17. kolovoza 1911. Slikarstvo je počeo učiti kod Emanuela Vidovića na Obrtno-tehničkoj školi u Splitu. Od 1926. do 1930. studirao je dekorativno slikarstvo na Kunstgewerbeschule u Munchenu, a zatim slikarstvo u klasi Ljube Babića na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, gdje je diplomirao 1935. Studije nastavlja kod prof. Rogera na Ecole des Beaux-Arts i u školi Andrea Lhotea u Parizu 1937.-1938. Ponovno je boravio u Parizu 1956. i 1963., a bio je i na studijskim putovanjima u Veneciji, Milanu, Pragu, Munchenu, Beču i Londonu.

Kaštelančić je izradio veći broj zidnih slika, kao i dekoracija za interijere domaćih i stranih brodova. Bavio se i kazališnom scenografijom. Mnogo je radio na unapređenju suvremenog likovnog odgoja djece i omladine, sudjelujući u radu svjetskih kongresa INSEA u Pragu 1966., New Yorku 1969. i Conventrvu 1970. Osnivač je Centra za likovni odgoj pri Zavodu za školstvo u Splitu. Godine 1945. bio je profesor crtanja na gimnaziji "Vladimir Nazor", a 1946. organizirao je Večernju školu za primijenjene umjetnosti na kojoj je aktivno djelovao od 1947. do 1959. Osnovao je i Katedru za likovne umjetnosti u sklopu Pedagoške akademije u Splitu, na kojoj je bio redovni profesor od 1957./58. do 1976./77.

Dobitnik je više nagrada za slikarstvo, grafiku i pedagoški rad. Djela mu se nalaze u mnogobrojnim domaćim i inozemnim muzejima i galerijama te privatnim zbirkama. Najviše Kaštelančićevih djela čuva se u zbirci obitelji Kaštelančić u Podstrani. Ante Kaštelančić umro je u Splitu 15. travnja 1989. godine.